



ҚҰРМЕТТІ МҰНАЙ ӨНДЕУШІЛЕР!

Сіздерді Ұлыстың ұлы күні
Наурыз мерекесімен құттықтаймын!

Бұл мереке – көктем мен жаңарудың символы іспеттес. Ол өмірдің жандануын, уақыт пен ұрпақтың үздіксіз байланысын білдіреді.

Наурыз – халқымыздың мәдениеті мен ізгі дәстүрлерінің ұлылығын айшықтайды. Бұл табиғат қана емес, адамзаттың өзі де сергіп, жаңаратын тамаша уақыт. Наурыз – жыл бойы өткен-кеткен ренішті кедергісіз кешіріп, ән-күймен, ойын-сауықпен жанды жадыратып, сананы серпілтетін көңіл мерекесі.

Әз-Наурыз әрбір шаңыраққа бейбітшілік, тыныштық және ынтымақ сыйласын! Еліміз аман, жұртымыз тыныш, бауырымыз бүтін болсын.

«АМӨЗ» ЖШС
Бас директоры

Ғалымжан Жусанбаев

УВАЖАЕМЫЕ НЕФТЕПЕРЕРАБОТЧИКИ!

Поздравляю вас с праздником Наурыз!

Этот праздник – символ весны и обновления. Он олицетворяет собой возрождение жизни, непрерывную связь времён и поколений. Наурыз – это величие культуры и традиций казахского народа. Сегодня Наурыз на просторах многонационального Казахстана обрел еще более глубокий смысл. День весеннего равноденствия отмечают представители всех национальностей. Праздник символизирует дружбу, взаимопонимание, возрождение народных традиций и возвращение к забытым истокам.

Желаю всем здоровья, успехов, хорошего, весеннего настроения. Пусть каждый день пробуждающейся весны принесет в каждый дом луч яркого солнца, кусочек тепла, достаток и благополучие!

Генеральный директор
ТОО «АНПЗ»

Ғалымжан Жусанбаев

Егемендікпен өрілген
АМӨЗ жылнамасы



От партизана
до нефтепереработчика

АҚПАРАТ

Азаматтық қорғаныс мамандары біліктілігін арттырды

24 – 26 ақпан күндері «АМӨЗ» ЖШС оқу орталығында азаматтық қорғаныс және төтенше жағдайлар бойынша оқыту семинары өтті. Бұл сабақтар зауыттың бастамасымен және Атырау облысының ТЖД Азаматтық қорғаныс саласындағы уәкілетті органның келісімі бойынша азаматтық қорғаныс жүйесіне қатысты өндірістердің, бөлімшелердің және аутсорсингтік компаниялардың басшылары мен қызметкерлері үшін өткізілді.

Семинардың мақсаты – азаматтық қорғаныс жүйесінде жұмыс істейтін басшылық құрамның және қызметкерлердің кәсіби біліктілігін арттыру. Дәріс барысында су тасқыны кезінде әрекет ету және эвакуациялау шараларын жүргізу тәртібі түсіндірілді.

Атырау облысы ТЖД Азаматтық қорғаныс басқармасының аға офицері капитан Ардақ Утепов және Атырау қаласы Төтенше жағдайлар басқармасы азаматтық қорғаныс тобының офицері аға лейтенант Әділет Қосым Қазақстанда төтенше жағдайлар мен әскери қақтығыстар болған жағдайда азаматтық қорғаныс күштері қалай жүзеге асатыны жөнінде баяндама берді.

Семинар қатысушысы «Семсер – Өрт сөндіруші» ЖШС Батыс филиалының

№14 өрт сөндіру бөлімінің аға нұсқаушысы Ролан Тауманов басқосудан алған әсерімен бөлісті:

– Ақпарат өте тереңінен түсіндірілді. Су тасқыны, тілсіз жаумен күрес кезіндегі мамандардың алгоритмі мен іс-қимылы жөнінде толық ақпарат берілді. Төтенше жағдайлар депатаментінің мамандарының берер білімі мен мәліметтерді жеткізе білуі ерекше болды. Қызмет барысындағы әрбір құнды ақпарат толығырақ түсіндірілді. Болашақта біліктілікті арттыруға арналған оқудың саны артса, жұмыс сапасына да әсері мол деп білемін.

Дәріс қорытындысымен 32 зауыт қызметкері азаматтық қорғаныс саласындағы қажетті білім мен дағдыларға ие болды. Екі күндік семинар



аяқталғаннан кейін тестілеу қорытындысы бойынша 32 қатысушыға сертификаттар берілді. Олар болашақта «АМӨЗ» ЖШС Азаматтық қорғаныс жүйесін жақсарту және нығайту мақсатында алған білімдерімен бөлісіп, зауыттың және аутсорсингтік компаниялардың

қызметкерлеріне өз бетінше лекциялар жүргізе алады.

Мамандар зауыт қызметкерлерінің азаматтық қорғау саласындағы кәсіби даярлығын арттыру мақсатында осындай оқулар болашақта да жалғасатынын айтты.

ЖЕНЩИНЫ АНПЗ

Профессионализм и преданность делу

Ежегодно на Атырауском НПЗ увеличивается количество женщин, вносящих вклад в развитие производства. Представительницы прекрасного пола осваивают технические профессии, разрушают стереотипы и успешно возглавляют подразделения в индустрии, традиционно считающейся мужской. Благодаря знаниям и профессионализму они с достоинством выполняют нелегкую работу и участвуют в социально-экономическом развитии страны.

Женщины занимают важную роль в истории становления первого нефтеперерабатывающего завода в Казахстане. Большое количество женщин принимало участие в строительстве завода, в приготовлении пищи для строителей и инженеров. Они были заняты работами в подсобном хозяйстве предприятия: сажали и собирали урожай бахчевых, кукурузы, картофеля, томатов и пр., пасли скотину и ухаживали за ней. Как только построился завод, женщины стали осваивать различные технические профессии и специальности. Согласно архивным данным АНПЗ, первой женщиной-специалистом на заводе стала 16-летняя уроженка Гурьева (ныне – Атырау) Рухия (Рая) Бекжанова. В июне 1944 года ее приняли слесарем 3 разряда на строящийся завод №441, затем она работала оператором насосной станции цеха №3.

Завод развивался, вместе с тем и женщины занимали важные для производства должности, требующие высоких профессиональных знаний и навыков, трудились в цехах операторами, электромонтерами, электросварщиками, машинистами, связистами, лаборантами, проектировщицами и др. Наравне с мужчинами, часто не уступая сильному полу, они участвовали в развитии новой для страны отрасли и становились передовичками производства. За короткое время женщины освоили азы нефтепереработки, научились управлять сложным оборудованием и заложили прочную основу высококвалифицированных кадров АНПЗ.

Сегодня на нашем заводе трудятся 445 женщин: 59 занимают руководящие должности, 221 – представительницы рабочих профессий. 50% сотрудниц работают непосредственно на производстве, больше всего женщин работает в центральной



заводской лаборатории. Количество женщин на АНПЗ растёт с каждым годом.

Долгие годы заводчанки являются примером целеустремленности и преданности своему делу. Плодотворная работа нефтепереработчиц находит отражение в производственных показателях и экономике страны. ТОО «АНПЗ» уделяет особое внимание поддержке и развитию женщин, а их заслуги отмечаются благодарственными письмами акиматов города Атырау, области, профильного министерства, КазМунайГаза и Президента страны.

Этот год не стал исключением – высоких наград удостоились 27 сотрудниц завода.

Медаль «Мұнай-газ-химия саласының ардагері»: пенсионер ТОО «АНПЗ» Озипа Ибатов.

Почетная грамота Отраслевого профсоюза: аппаратчик установки блока обратного водоснабжения Галия Мирманова.

Благодарственное письмо Отраслевого профсоюза: оператор по учету участка отгрузки Бибинур Кабдрахимова.

Благодарственные письма акима области: ведущий бухгалтер по налогам Мадина Искалиева; старший лаборант по приготовлению химреактивов цеха химводочистки ПТИЭЭ АНПЗ Ирина Джумаханова; лаборант химического анализа ЦЗЛ Нургуль Конисова.

Благодарственные письма акима города: ведущий инженер Нелли Зиярова; оператор по учету ПитН Динара Карышева; ведущий специалист по инспекциям Елена Чижикова; машинист технологических насосов ЦВ Екатерина Грузинцева; ведущий инженер планово-предупредительного ремонта КИПИА Анастасия Панова; инженер по подготовке производства ПТИЭЭ Анар Тулегенова; инженер РМЦ Алия Диярова; инженер ПКЦ Гульсим Нурпеисова; инженер по комплектации оборудования Айгуль Суйнбаева; специалист по обучению и развитию персонала Зарина Рақымжан.

Памятный знак АО «НК КазМунайГаз»: лаборант химического анализа ПТИЭЭ Марина Абдурахманова; лаборант химического анализа ЦЗЛ Светлана Горшкова; оператор тепловыделителя ПТИЭЭ Айгуль Балмагамбетова; оператор по учету ПитН Ажаргул Изимова.

Почетная грамота АО «НК КазМунайГаз»: лаборант химического анализа ПТИЭЭ Гульзада Кенжегалиева; лаборант химического анализа ЦЗЛ Нурлыгуль Сансызбаева; машинист технологических насосов ПитН Баян Бисембаева; лаборант химического анализа ЦЗЛ Айжан Капиева.

Благодарственное письмо АО «НК КазМунайГаз»: аппаратчик ЦВ Асель Абилхаирова; оператор технологической установки ПНН Алтын Зиналина.

Благодарность от имени президента Казахстана Касым-Жомарта Токаева вручена лаборанту химического анализа ЦЗЛ Гульжан Альмухановой.

ЗАУЫТҚА – 80 ЖЫЛ

Егемендікпен өрілген АМӨЗ жылнамасы

1992 жыл

• Зауыт мемлекеттік кәсіпорын құқығындағы «Маңғышлақмұнай» бірлестігінің құрамына кірді.

• 4 қазанда Гурьев қалалық халық депутаттары Кеңесі облыс орталығын Атырау қаласы деп атау туралы шешім қабылдады, содан кейін Гурьев МӨЗ Атырау МӨЗ болып өзгертілді.

• Атырау МӨЗ алғаш рет теңіз мұнайын – құрамында жеңіл фракциялары едәуір көп және бір мезгілде құрамында метил-этилмеркаптандары жоғары жаңа үлгідегі мұнайды өңдеуді жүзеге асырды.

• Жыл қортындысы бойынша зауыт 4 416, 2 мың тонна мұнай өңдеді.

1993 жыл

• Ақпан айында АМӨЗ «Атырау мұнай өңдеу зауыты» Акционерлік қоғамы статусына ие болды.

• «Атырау» маркалы деэмульгаторлардың ірі тоннаждық өндірісі жолға қойылды.

• Эмаль, бояулар мен лактарды сұйылту үшін қолданылатын № 651 еріткіш өнімдерін шығару игерілді.

• Тұрғындар қалашығындағы профилактикалық пайдалануға берілді.

• Жыл қортындысы бойынша зауыт 4 677, 7 мың тонна мұнай өңдеді.

1994 жыл

• «ОЗЗ» сынақ орталығы ҚР-да алғашқылардың бірі болып Қазақстан Республикасының Мемлекеттік сертификаттау жүйесінде аккредиттелді.

• Жаңа өнім – мазут М-40 – экспорттық нұсқада игерілді.

• «Тосол» салқындатқыш сұйықтығы мен «Афол» тазартқыш құралының шығарылымдары игерілді.

• Жыл қортындысы бойынша зауыт 4 804, 3 мың тонна мұнай өңдеді.

1995 жыл

• Мұнай өнімінің жаңа түрі-ТС-1 реактивті отыны алынды. Отын «ӘуеАтырау» АҚ АН-24, МИ-8, МИ-2 әуе кемелерінде пайдаланылды. ТС-1 отыны сериялық өндіріске 1995 жылдың тамызында келді.

• Атырау МӨЗ салтанатты түрде 50-жылдық мерейтойын атап өтті.

• Атырау МӨЗ тарих және еңбек даңқы мұражайы құрылды.

• «Қазақстан мұнай өңдеудің тұңғышы»

атты Атырау мұнай өңдеушілері туралы алғашқы кітап жарық көрді.

• «Өмір. Тағдыр. Зауыт» атты кәсіпорын туралы алғашқы деректі фильм жарыққа шықты.

• Жыл қортындысы бойынша зауыт 4 261, 8 мың тонна мұнай өңдеді.

1996 жыл

• 1995 жылы риформинг және гидротазарту жүйесінде отандық катализаторды ауыстыру 1996 жылы өз нәтижелерін берді: дебутанизацияланған бензиннің октандық сипаттамасы өсті, қондырғының өнімділігі жылына 300 мың тоннадан 380 мың тоннаға дейін артты.

• Мұнай өңдеу тереңдігі 56,78 пайыздан 60, 15 пайызға дейін жоғарылады.

• Жыл қортындысы бойынша зауыт 4450,9 мың тонна мұнай өңдеді, 4,9%-ке өсім байқалды.

1997 жыл

• А-80 маркалы автомобиль бензинінің өнеркәсіптік өндірісі игерілді.

• Теңіз мұнайын қайта өңдеу жеңіл мұнай өнімдерін іріктеуді 43,7%-ға дейін ұлғайтуға мүмкіндік берді.

• Жыл қортындысы бойынша зауыт 4129,0 мың тонна мұнай өңдеді.

1998 жыл

• 5 қазанда «Қазақойл» тәуелсіз мұнай-газ компаниясы, «Атырау МӨЗ» ашық акционерлік қоғамы және «Марубени Корпорейшн» АМӨЗ қайта құру жобасының техникалық-экономикалық негіздемесін дайындауды аяқтау және одан әрі ынтымақтастық жөніндегі бірлескен хаттамаға қол қойды.

• Жыл қортындысы бойынша зауыт 2712,2 мың тонна мұнай өңдеді.

1999 жыл

• Жыл ортасынан бастап зауыттың

акцияларының бақылау пакетін (86,7%) ұстаушы «Қазақойл» тәуелсіз мұнай-газ компаниясы жабық акционерлік қоғамы, кейіннен «ҚазМұнайГаз ҰК» АҚ болды.

Үлестің иесі – 99,17% 2005 жылдан бастап «ҚазМұнайГаз-қайта өңдеу және маркетинг» АҚ болып табылады. Зауыттың Ұлттық компанияның құрамына кіруі кәсіпорынның қызметіне пайдалы әсер етті: мұнай жеткізу тұрақтандырылды, инвестициялық жобаларды іске асыру, кәсіпорынды жаңғырту мүмкін болды, жалақыны уақтылы төлеу жүргізілуде, ауқымды әлеуметтік пакетке кепілдік берілді.

• 15 шілдеде «Атырау өңіріндегі экологиялық жағдайды жақсарту мақсатында Атырау МӨЗ-ін қайта құру жобасы туралы» ҚР Үкіметінің № 981 қаулысымен «Қазақойл» тәуелсіз мұнай

компаниясы жабық акционерлік қоғамы жобаның тапсырыс берушісі болып айқындалды.

• Жыл қортындысы бойынша зауыт 1 891,9 мың тонна мұнай өңдеді.

2000 жыл

• 10 тамызда Қазақойл және Марубени Корпорейшн тәуелсіз мұнай компаниясы арасында Атырау МӨЗ-ін қайта жаңартуға негіздемелік келісімге қол қойылды, онда жобаның жаңа құны бекітілді және осы Келісімде жобаны іске асырудың негізгі қағидаттары айқындалды.

• Қазан айында ҚР Үкіметі жапондық халықаралық ынтымақтастық банкіне Атырау МӨЗ қайта құру жобасына Мемлекеттік кепілдік беруді растады.

• Қуаттылығы сағатына 600 куб болатын техникалық азот өндіретін алғашқы қондырғы тұрғызылды.

• Жыл қортындысы бойынша АМӨЗ 2 200,0 мың тонна мұнай өңдеді.

ЕҢБЕК АДАМЫ

Гүлнәр Құбиева: «Тігін – тұнып тұрған математика»

Ертеден өзінің өміршеңдігін жоймай келе жатқан мамандықтың бірі – тігіншілік. Көпшілігі бұл кәсіпті өнер десе, енді бірі шығармашылық жұмыс ретінде қарастырады. Екі пікірмен де келісуге болады. Өйткені тігін тігу – ептілік пен үйлесімділікті, шеберлік пен шыдамдылықты қажет ететін кәсіп. Тамыры тереңге жайылғын ісмерліктің бір тармағы бүгіннен жалғасып жатыр. ХХІ ғасыр тігіншілері тек дәстүрлі әдістермен ғана шектелмей, жаңа технологиялар мен инновациялық жабдықтарды да қолданады.

2019 жылдан бастап Атырау мұнай өңдеу зауыты тігін өнімдерін дайындаумен айналысатын TiginIndustry ЖШС компаниясымен тығыз жұмыс істеп келеді. Бұл кәсіпорын арнайы киімдер мен аяқ киімдерді, жеке қорғаныс құралдарын кешенді түрде ұсынатып отыр. Бүгінгі басылымда зауыт қызметкерлерінің көңілінен шыққан білікті тігінші Гүлнәр Құбиева туралы ой толғатпақпыз.

Гүлнәр Ғаламқызы училищені ерлер сырт киімінің тігіншісі мамандығы бойынша тәмамдаған соң, «Шолпан» ательесінде 15 жыл еңбек етті. Кейін «Березка», «Өнерпаз» секілді мекемелерде жұмысын жалғастырып, 2020 жылы TiginIndustry ЖШС кәсіпорнына келді. Содан бері мұнай өңдеу зауыты қызметкерлерін сапалы әрі ыңғайлы арнайы киіммен қамтамасыз етуге атсалысып келеді.

– Жастайымнан тігін машинасына отырдым. Бұрын бәрі автоматтандырылмаған еді, аяқпен қатар қолымыз да қимылдайтын. Тігін – тұнып тұрған ма-



тематика. Себебі дәлдік, есеп, симметрия маңызды. Қазіргі жұмысым өзіме ұнайды. Арнайы киімдер тігемін, жөндеймін, сыдырмаларды ауыстырамын, түймелерін қадаймын. Жаңа киімдерді қызметкерлерге кигізіп, артық жерін кесіп, пішіп, шақтап дайындап беремін. Жұмысымның қиындығы да жоқ емес. Электр тігін машинасымен жұмыс істегенде қолымды кесіп алу, саусақтарды жарақаттау қауіпі бар. Сонымен қатар ұзақ уақыт өңкейіп отыру омыртқаға әсер етеді. Көз жанарын әлсіретеді. Дегенмен бұл салаға 40 жылға жуық еұмырымды арнадым, – дейді кейіпкеріміз.

Дарынды адам барлық жағынан талантты болатыны

сөзсіз. Гүлнәр Құбиева – өз ісінің шебері. Ол тәртіпті жоғары бағалап, жұмыстың нәтижелі әрі уақытында орындалуына ерекше мән береді. Темірдей тәртіпке байлануын бала кезден спортқа жақындығымен байланыстырады.

– Бала күнімде жеңіл атлетикамен айналыстым. Жүгіру спортына қызықтым, кейін волейбол мен баскетбол ойнадым. Бұл спорт түрлері мені тәртіпке баулыды. Қазір де бұл дағдымды сақтап келемін. Таңертең міндетті түрде жаттығу жасаймын. Кешке жаяу жүруді әдетке айналдырдым. Қартайғанда қиындық болмауы үшін денемді шынықтыруды тоқтатқан емеспін. Жастарға да осыны кеңес еткім келеді. Дамыған технологиялар қимыл-қозғалысты азайтты. Сондықтан спорт адам өмірінің ажырамас бөлігі болуы керек деп есептеймін, – дейді Гүлнәр ханым.

Гүлнәр Ғаламқызы – екі ұлдың анасы. Бір ұлы Астана қаласында тұрады. Ол бас қаладағы перзентіне жиі барып тұратынын да айтып өтті. Әріптестері ісмер кейіпкерімізді денсаулыққа аса мән беретін жан ретінде сипаттайды. Әлденеге алаңдаса, ауруды асқындырмай, бірден дәрігерлердің көмегіне жүгінеді. Осындай жауапкершілік, мұқияттылық пен өзін күте білу – кез келген адамның бойынан табыла бермейтін ерекше қасиет. Оны қанаттас қызмет етіп жүрген жолдастары да жоғары бағалайды.

Тігінші мамандығы – ерқашан сұранысқа ие, маңызды кәсіптердің бірі. Бұл мамандық тек техникалық шеберлікті ғана емес, шығармашылық пен креативті ойлауды да талап етеді. Тігіншілік – қол еңбегі мен қиялдың үйлесімін қажет ететін өнер. Гүлнәр Құбиева секілді ісмерлердің алтын қолдары талай тың дүниелерді өмірге әкеліп, көпшілікті қуанта береріне сенімдіміз.

ИЗ АРХИВА АНПЗ

От партизана до нефтепереработчика

Судьба поэта, прошедшего плен

Он сражался против фашистов в партизанском отряде, но оказался в концентрационном лагере. Он выжил в аду нацистской неволи, но после освобождения был депортирован из родного Крыма в Казахстан. В Гурьеве его и всю его семью ждала новая неволя – трудовой лагерь на строительстве нефтеперерабатывающего завода. Судьба этого человека – история о трагедии, стойкости и вере как минимум двух поколений крымских татар.

В наших публикациях мы часто рассказываем об уникальных людях, которые работали и работают на АНПЗ. Сегодняшняя история – о том, как депортированный крымский татарин Гафар Эюпов остался верным своему призванию даже в самых суровых обстоятельствах и прожил достойную жизнь.

Гафар Эюпов родился 4 марта в 1905 году в деревне Агач-Эли Симферопольского уезда Республики Крым. Учился в сельской школе, потом в г. Симферополе в педагогическом техникуме. После его окончания был направлен в деревню Камыш кой в Крыму, где работал учителем, а затем директором школы до 1927 года.

Ему было чуть более 20 лет, когда его стихи, подписанные псевдонимом Булганаклы, стали публиковать крымские газеты и журналы. С 1928 по 1930 год Эюпов работал преподавателем в педтехникуме г. Буйнакска Дагестанской АССР. В сентябре 1930 года поступил в педагогический институт. После его окончания в разные годы преподавал в педтехникуме в г. Хасавюрте, работал инспектором в институте усовершенствования учителей при Крымском Наркомпросе, был научным сотрудником, методистом и преподавателем. В 1938 году Гафара выдвинули кандидатом в члены Союза писателей СССР. До 1934 был комсомольцем, а с 1940-го – членом ВКП(б).

Во время войны, с октября 1941 года по август 1942 года, Гафар Эюпов состоял в Алуштинском партизанском отряде. Там он был членом редколлегии газеты «Крымский партизан» и бойцом в отряде «Чусы». Из автобиографии Эюпова известно, что в августе 1942 года по приказу центрального штаба 300 человек, в том числе Гафар, были направлены с заданием в тыл. Он прибыл в деревню Агач-Эли и готовился к выполнению поручений. Но через несколько дней с формулировкой «сомнительная личность» его арестовали фашистские сол-



даты и отправили в концлагерь «Красный» в Симферополе, а затем в концлагерный лазарет в Севастополе. В октябре Эюпову удалось сбежать из Севастополя. Он снова отправился в деревню Агач-Эли, стал работать пастухом и продолжал выполнять порученную «лесом» работу, находясь на связи с партизанами.

В апреле 1944, после освобождения Симферополя, Гафар Эюпов вернулся в город, и тут же доложил об этом комиссару центрального штаба. Далее события жизни Гафара Эюпова развивались с невероятной скоростью. В тот же день, 18 апреля, его направили в редакцию газеты «Кизил Крым», на следующий – назначили заведующим РОНО Бахчисарайского района. 20 апреля он пришел в Симферопольский призывной пункт за получением брони. Но ее не дали, а поэт был мобилизован в армию.

В апреле 1944 г. 13 тысяч мужчин крымскотатарского происхождения были мобилизованы в Красную армию военкоматами

Крымской АССР. Среди них – достижения совершеннолетия за годы войны, а также те, кто по разным причинам не был мобилизован летом 1941 г., в том числе не годные к строевой службе. Большинство из призванных были направлены в трудовую армию. В их числе – педагог, поэт, писатель, кандидат в Союз писателей СССР, вчерашний партизан Гафар Эюпов. Он оказался в числе трех тысяч, отправленных на строительство Гурьевского нефтеперерабатывающего завода.

Крымских татар, прибывших в г. Гурьев для строительства нефтеперерабатывающего завода №441, передали в распоряжение третьего строительного управления Главного управления аэродромного строительства (СУ ГУАС) НКВД СССР. Предположительно тогда же Г. Эюпов был исключен из ВКП(б).

По прибытии в Гурьев Гафар Эюпов был определен заведующим баней и прачечной в самом городке для строите-

лей, там же прачкой работала его супруга Урие Камилева. А затем, с октября 1945-го до своего выхода на заслуженный отдых в 1965 году, Гафар Эюпов работал на ГНПЗ в отделе технического снабжения на складе легкого оборудования, рабочим железнодорожной ветки, бензоаппаратчиком, слесарем-инструментальщиком и кладовщиком в цехе №6. Согласно архивным документам АНПЗ, он часто заменял диспетчеров, экспедиторов, легко справлялся с любой интеллектуальной работой, был казначеем цехкома и членом редколлегии стенной газеты. Архивные документы хранят записи, в которых Эюпов отмечен, как безупречный, добросовестный и ответственный работник, неоднократно премированный руководством завода, не имеющий никаких нарушений трудовой и производственной дисциплины. В 50-х годах он наконец был принят в члены Союза писателей СССР, что подтверждается документами из личного дела: заявлениями, служебной характеристикой и пр.

При всем при этом даже после окончания войны, возможности вернуться на Родину у семьи Эюповых, в которой воспитывалось двое детей – дочь Вилора и сын Марлен, не было.

Творческую деятельность Гафар Эюпов не оставлял никогда, оставаясь преданным писательскому делу, создавая свои произведения и совершенствуя литературоведческое мастерство. Писал стихи, поэмы и фельетоны, которые соответствовали духу времени. В 1973 году в сборнике стихов и поэм «Инсан» вышло стихотворение, посвященное 50-летию Казахстана «Тильде дестан». В 1969 – 1986 гг. крымским издательством им. Гюляма были выпущены сборники стихотворений Гафара Булганаклы «Иырлар ве йыллар» (Песни и годы), «Чёллер таньы» (Зори степей), «Экинджи яшлыгым» (Вторая молодость). Его стихотворения, поэмы и новеллы включены в школьную учебную программу, в хрестоматию для студентов крымскотатарского языка и литературы.

Семья Эюповых прожила в Казахстане 44 года, на земле, которая стала им новой Родиной. Более 20 лет поэт, педагог, член Союза писателей СССР Гафар (Булганаклы) Эюпов работал на Гурьевском НПЗ. До 1987 года проживал по адресу: г. Гурьев, Жилгородок, ул. Базарная, дом 3, кв. 1.

Гафара Эюпова не стало 5 июня 1987 года. Похоронен в г. Атырау (Гурьеве).

При подготовке статьи использованы материалы крымскотатарского деятеля, педагога Абжемира Абдуллаирова; личное дело Гафара Эюпова из архива АНПЗ

Из архивных документов

«Акт приема-передачи бойцов-татар, мобилизованных из Крымской АССР. Гурьев Казахской ССР, 15 мая 1944 г. секретно: Мы, нижеподписавшиеся начальник эшелона № 41714 ст. лейтенант Горин Алексей Федорович и начальник эшелона № 41715 ст. лейтенант Юнусов Юсуп Будаевич, представители 178 ФЗСП 4 Украинского фронта – с одной стороны; начальник Строевого отдела 3-го СУ ГУАС НКВД СССР майор Мигалов Семен Николаевич, начальник санитарного отдела того же Управления в/врач Свердлов Самуил Львович – с другой стороны составили настоящий акт в том, с. ч. произвели прием передачи бойцов татар, доставленных на ст. Гурьев одним железнодорожным составом, причем оказалось: эшелон № 41714 с личным составом, по национальности татары, численностью 8 рот в кол. 2 000 чел., по пути следования на ст. Мукур сдал 119 чел., 482 в Стройколонну и по приезде в г. Гурьев сдал 1 862 чел. Всего, таким образом, сдано 1 981 чел. Остальные 19 чел. отстали в пути следования и дезертировали; эшелон № 41715 численностью 4 роты в количестве 1 000 чел. сдал в г. Саратов 60 чел., на ст. Илецкая Защита для Чкалова – 218 чел. и по приезде в г. Гурьев – 721 чел. Всего оказалось сданным 999 чел. Всего по двум эшелонам сдано и принято 2 980 чел. По прибытии в Гурьев личный состав в количестве 2 585 чел. подвергнут санобработке и медкомиссованию. В результате выявлено: а) годных к тяжелому физическому труду – 924 чел., б) годных к среднему физическому труду – 1 144 чел., в) годных к легкому физическому труду – 467 чел., г) больных – 50 чел., из которых 36 чел. признаны негодными к физическому труду и один из них душевно больной... У всего личного состава выявлена зашвырленность. Мобилизованные не обмундированы, одеты в гражданскую одежду разнообразного вида, годностью до 40%, обувь на 85% чувяки, процент годности которой – 30%, разутых 5%. Белье годность 20%».

Депортации народов – одна из форм сталинских репрессий в СССР, в основном по распространённому на весь народ обвинению в коллаборационизме, бандизме и вооружённой антисоветской борьбе. Были ликвидированы (если они существовали) автономии этих народов. Всего в годы Великой Отечественной войны подверглись переселению народы и группы населения 61 национальности. Мотивами депортации, по мнению историков, во многих случаях были конфликты представителей депортированных наций с государством в довоенные годы, геополитические соображения, интриги местных партийных органов, этнические предрассудки высокопоставленных лиц и лишь затем, собственно, антисоветская деятельность в годы войны.

Всего из Крыма было выселено 228 543 человека, 191 014 из них – крымские татары (более 47 тыс. семей). За побег с места спецпоселения грозил срок 20 лет каторжных работ, как за уголовное преступление.

В 1956 году вышел Указ Президиума Верховного Совета о снятии ограничений с поляков, калмыков, греков, болгар, армян, крымских татар, балкарцев, турок-месхетинцев, курдов и хемшилов, чеченцев, ингушей и карачаевцев. Все – без права возвращения на родину.

С середины 1960-х годов процесс реабилитации «наказанных народов» был почти прекращён. И только в 1989 году была принята Декларация Верховного Совета СССР «О признании незаконными и преступными репрессивных актов против народов, подвергшихся насильственному переселению, и обеспечении их прав», согласно которой были реабилитированы все репрессированные народы, признаны незаконными и преступными репрессивные акты против них на государственном уровне в виде политики клеветы, геноцида, насильственного переселения, упразднения национально-государственных образований, установления режима террора и насилия в местах спецпоселений.

«AMÖZ aleml» басылымы №6.
21 наурыз 2025 жыл.

РЕДАКЦИЯ МЕКЕН-ЖАЙЫ:
060001, Атырау қ.,
«АМӨЗ» ЖШС, Қабдолов к-сі, 1
тел.: 8 (7122) 25-95-84.

Газет «Полиграфсервис» ЖШС
баспаханасында басылды.
Орал қ., Л. Толстой к-сі, 27/б.
Байланыс нөмірі:
50-51-46, 51-41-99.
Тиражы: 1500 дана.
Тапсырыс №26.

БАСПАСӨЗ ҚЫЗМЕТІНІҢ
бастығы – Ж. Темірғалиев.
Caspian News ЖШС:
жетекшісі – К. Кертәев.
Редакторлар – И. Козонова,
А. Қабдешова.
Суретке түсіруші – Б. Амантаев.

Газет Қазақстан Республикасының
Мәдениет және ақпарат
министрлігінде 2024 жылғы
23 ақпанда тіркеліп,
тіркеу туралы
№КЗ18ВР0008072
күәлігі берілген.

Газет редакциясы жарнама
материалдары мен
хабарландырулар,
құттықтаулар және көңіл айту
мазмұнына жауап бермейді.

AMÖZ aleml